

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 24. maijā
(OR. en)

Starpiestāžu lieta:
2022/0165(NLE)

9470/22
ADD 1

SOC 308
EMPL 204
ECOFIN 498
EDUC 186
JEUN 81
GENDER 66
ANTIDISCRIM 49

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2022. gada 23. maijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2022) 241 final Annex
Temats:	PIELIKUMS dokumentam priekšlikums PADOMES LĒMUMAM par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm

---

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 241 *final Annex*.

Pielikumā: COM(2022) 241 *final Annex*

Briselē, 23.5.2022.
COM(2022) 241 final

ANNEX

PIELIKUMS

dokumentam

priekšlikums PADOMES LĒMUMAM

par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm

PIELIKUMS

5. pamatnostādne. Palielināt pieprasījumu pēc darbaspēka

Dalībvalstīm būtu aktīvi jāveicina ilgtspējīga sociālā tirgus ekonomika un jāatvieglo un jāatbalsta investīcijas kvalitatīvu darbvietu radīšanā, izmantojot arī potenciālu, kas saistīts ar digitālo un zaļo pārkārtošanos, ņemot vērā ES 2030. gada pamatmērķi nodarbinātības jomā. Šajā nolūkā tām būtu jāmazina šķēršļi, ar kuriem uzņēmumi saskaras, pieņemot darbā cilvēkus, jāveicina atbildīga uzņēmējdarbība un patiesa pašnodarbinātība un jo īpaši jāatbalsta mazo un vidējo uzņēmumu izveide un izaugsme, cita starpā nodrošinot piekļuvi finansējumam. Dalībvalstīm būtu aktīvi jāveicina sociālās ekonomikas attīstība un pilnībā jāizmanto tās potenciāls, jāsekmē sociālā inovācija un sociālie uzņēmumi, kā arī jāveicina tie uzņēmējdarbības modeļi, kas rada kvalitatīvas darba iespējas, it īpaši jomās, kuras visvairāk skar pārkārtošanās uz zaļo ekonomiku to nozaru specializācijas dēļ, un rada sociālos labumus vietējā līmenī.

Pēc Covid-19 krīzes labi izstrādātām saīsināta darba laika shēmām un līdzīgiem pasākumiem būtu arī jāatvieglo un jāatbalsta pārstrukturēšanas procesi, kā arī vajadzības gadījumā jā saglabā nodarbinātība un jāpalīdz modernizēt ekonomiku, arī ar saistīto prasmju attīstīšanu. Būtu jāapsver labi izstrādāti darbā pieņemšanas un pārkārtošanās stimuli un prasmju pilnveides un pārkvalificēšanās pasākumi, lai atbalstītu darbvietu radīšanu un pārkārtošanos, kā arī risinātu darbaspēka un prasmju trūkumu, ņemot vērā arī digitālo un zaļo pārkārtošanos un ietekmi, ko rada Krievijas iebrukums Ukrainā.

Nodokļi būtu jāpārorientē no darbaspēka uz citiem avotiem, kuri, ņemot vērā nodokļu sistēmas pārdales ietekmi, dod lielāku labumu nodarbinātībai un iekļaujošai izaugsmei saskaņā ar klimata un vides politikas mērķiem, vienlaikus aizsargājot ienākumus, kas nodrošinās pienācīgu sociālo aizsardzību un izdevumus izaugsmes veicināšanai.

Dalībvalstīm, arī tām, kurās ir ar likumu noteikta minimālā darba alga, būtu jāveicina darba koplīgumu slēgšanas sarunas ar mērķi noteikt algas un jānodrošina sociālo partneru pilnvērtīga iesaiste pārrēķinā un paredzamā veidā, kas ļautu adekvāti salāgot algas ar ražīguma izmaiņām un veicinātu taisnīgas algas, kuras nodrošina pienācīgu dzīves līmeni, īpašu uzmanību veltot grupām ar zemākiem un vidējiem ienākumiem, lai stiprinātu augšupēju sociālekonomisko konvergenci. Algu noteikšanas mehānismos būtu jāņem vērā sociālekonomiskie apstākļi, kā arī reģionālā un nozaru attīstība. Ievērojot valstu praksi un sociālo partneru autonomiju, dalībvalstīm un sociālajiem partneriem būtu jānodrošina, ka visiem darba ņēmējiem ir taisnīgs atalgojums, jo tie tieši vai netieši gūst labumu no koplīgumiem vai adekvātas ar likumu noteiktas minimālās darba algas, ņemot vērā atalgojuma ietekmi uz konkurētspēju, darbvietu radīšanu un nodarbinātu personu nabadzību.

6. pamatnostādne. Stiprināt darbaspēka piedāvājumu un uzlabot piekļuvi nodarbinātībai, prasmju un kompetenču apguvei mūža garumā

Ņemot vērā digitālo un zaļo pārkārtošanos, demogrāfiskās pārmaiņas un karu Ukrainā, dalībvalstīm būtu jāveicina ilgtspēja, ražīgums, nodarbināmība un cilvēkkapitāls, sekmējot prasmju un kompetenču apgušanu visā cilvēka mūža laikā un reaģējot uz pašreizējām un nākotnes darba tirgus vajadzībām, kas sasaucas ar ES 2030. gada pamatmērķi prasmju jomā. Lai nodrošinātu kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību, tai skaitā profesionālo izglītību un apmācību, piekļuvi digitālajām mācībām un valodu apguvi (piemēram, bēgļiem, arī no Ukrainas), dalībvalstīm būtu arī jāpielāgo savas izglītības un apmācības sistēmas un tajās

jāveic investīcijas. Lai izglītības un apmācības sistēmās novērstu strukturālās nepilnības, uzlabotu šo sistēmu kvalitāti un atbilstību darba tirgus vajadzībām, arī nolūkā nodrošināt zaļo un digitālo pārkārtošanos, novērstu esošās prasmju neatbilstības un nepieļautu jaunas prasmju nepietiekamības rašanos, it īpaši darbības jomās, kas saistītas ar *REPowerEU*, piemēram, atjaunīgās enerģijas ieviešanā vai ēku renovācijā, dalībvalstīm būtu jāsadarbojas ar sociālajiem partneriem, izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem, uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš problēmām, ar ko saskaras skolotāja profesija; cita starpā būtu jāinvestē skolotāju un pasniedzēju digitālajās prasmēs. Lai liktu pamatus pielāgošanās spējai un noturībai visa mūža garumā, izglītības un apmācības sistēmām būtu jānodrošina visiem izglītojamajiem pamatkompetences, ieskaitot pamatprasmes un digitālās prasmes, kā arī caurviju prasmes. Dalībvalstīm būtu jācenšas stiprināt individuālo tiesību uz apmācību īstenošana un jānodrošina to pārnēsāmība profesionālu pārmaiņu laikā, attiecīgā gadījumā izmantojot individuālus mācību kontus, kā arī uzticamu apmācības kvalitātes novērtēšanas sistēmu. Dalībvalstīm būtu jāīsteno mikroapliecinājumu potenciāls, lai atbalstītu mūžizglītību un nodarbināmību. Lai atbalstītu godīgu un taisnīgu pārkārtošanos visiem, stiprinātu sociālos rezultātus, risinātu darba tirgus nepilnības un prasmju neatbilstību, uzlabotu ekonomikas vispārējo noturību pret satricinājumiem un atvieglotu iespējamus pielāgojumus, tām būtu jānodrošina iespēja ikvienam paredzēt darba tirgus vajadzības un labāk tām pielāgoties, it īpaši ar pastāvīgu prasmju pilnveidi un pārkvalificēšanos un ar integrētas ievirzes un konsultāciju nodrošināšanu.

Dalībvalstīm būtu jāveicina vienlīdzīgas iespējas visiem, novēršot nevienlīdzību izglītības un apmācības sistēmās. It īpaši bērniem būtu jānodrošina piekļuve kvalitatīvai pirmsskolas izglītībai un aprūpei saskaņā ar Eiropas Garantiju bērniem. Dalībvalstīm būtu jāpaaugstina vispārējais kvalifikācijas līmenis, jāsamazina to cilvēku skaits, kuri priekšlaicīgi pamet izglītību un apmācību, jāatbalsta bērnu no attāliem apgabaliem piekļuve izglītībai, jāpalielina profesionālās izglītības un apmācības (PIA) pievilcība, piekļuve augstākajai izglītībai un tās pabeigšana, jāatvieglo jauniešu pāreja no izglītības uz nodarbinātību, nodrošinot kvalitatīvu stažēšanos un mācekļību, kā arī jāpalielina pieaugušo līdzdalība tālākizglītībā, it īpaši to izglītojamo vidū, kuri atrodas nelabvēlīgākā situācijā un ir vismazāk kvalificēti. Ņemot vērā jaunās prasības, ko diktē digitāla, zaļa un novecojoša sabiedrība, dalībvalstīm savās PIA sistēmās būtu jāstiprina mācīšanās darbavietā, arī izmantojot kvalitatīvu un reālu mācekļību, un jāpalielina zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas (*STEM*) absolventu, īpaši sievietes, skaits gan PIA, gan terciārajā izglītībā. Turklāt dalībvalstīm būtu jāuzlabo terciārās izglītības un attiecīgā gadījumā pētniecības sasaiste ar darba tirgu, jāuzlabo prasmju pārraudzība un prognozēšana, jāvairo prasmju redzamība un kvalifikāciju — arī ārvalstīs iegūto kvalifikāciju — salīdzināmība, kā arī jāpalielina iespējas atzīt un apstiprināt prasmes un kompetences, kas iegūtas ārpus formālās izglītības un apmācības. Tām būtu jāuzlabo un jāpaplašina tālākās PIA elastīgu iespēju piedāvājums un izmantojums. Īstenojot Ieteikumu par prasmju pilnveides ceļiem (tas ietver prasmju novērtēšanu, piedāvājumu izglītības un apmācību jomā, kas saskan ar darba tirgus iespējām, un apgūto prasmju atzīšanu un apstiprināšanu) un tādējādi uzlabojot kvalitatīvu mācību iespēju pieejamību un izmantošanu, dalībvalstīm būtu jāatbalsta arī mazprasmīgi pieaugušie, lai tie varētu saglabāt vai uzlabot savu nodarbināmību ilgtermiņā.

Dalībvalstīm būtu jānodrošina bezdarbniekiem un neaktīviem cilvēkiem reāla, savlaicīga, koordinēta un individuāli pielāgota palīdzība, kuras pamatā ir atbalsts darba meklēšanai, apmācība, pārkvalifikācija un piekļuve citiem atbalsta pakalpojumiem, īpašu uzmanību pievēršot neaizsargātām grupām un cilvēkiem, kurus īpaši skārusi zaļā un digitālā pārkārtošanās. Lai būtiski samazinātu un novērstu ilgstošu un strukturālu bezdarbu, iespējami drīz — ne vēlāk kā 18 mēnešu laikā pēc bezdarba iestāšanās — būtu jāievieš visaptverošas

stratēģijas, kurās ietilpst padziļināts bezdarbnieku individuālais novērtējums. Jauniešu bezdarbam un jautājumam par tiem jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, būtu jāturpina pievērsties ar priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas novēršanu un strukturāliem uzlabojumiem pārejā no mācībām uz darbu, arī pilnībā īstenojot pastiprinātu Garantiju jauniešiem, kurai arī būtiski jāatbalsta kvalitatīvas jauniešu nodarbinātības iespējas pēcpandēmijas atveseļošanās periodā. Turklāt, ņemot vērā to, ka 2022. gads pasludināts par Eiropas Jaunatnes gadu, dalībvalstīm būtu jāpastiprina centieni un it īpaši jāuzsver tas, kā zaļā un digitālā pārkārtošanās sniedz jaunu nākotnes perspektīvu un iespējas cīnīties pret pandēmijas negatīvo ietekmi uz jauniešiem.

Dalībvalstīm būtu jātiecas novērst šķēršļus un atturošus faktoros un jānodrošina stimuli dalībai darba tirgū, it īpaši tiem sabiedrības locekļiem, kam ir zemi ienākumi, kas ir otri pelnītāji un kas ir visvairāk attālināti no darba tirgus, to vidū cilvēkiem ar migrantu izcelsmi un atstumtiem romiem. Ņemot vērā lielo darbaspēka trūkumu noteiktās profesijās un nozarēs, dalībvalstīm būtu jāveicina darbaspēka piedāvājums, it īpaši veicinot adekvātas algas un pienācīgus darba apstākļus, kā arī rezultatīvu aktīvu darba tirgus politiku. Dalībvalstīm būtu arī jāatbalsta personām ar invaliditāti pielāgota darba vide, arī izmantojot mērķtiecīgu finansiālu atbalstu un pakalpojumus, kas ļauj minētajām personām piedalīties darba tirgū un sabiedrības dzīvē.

Būtu jānovērš vīriešu un sieviešu nodarbinātības un darba samaksas atšķirības. Dalībvalstīm būtu jānodrošina dzimumu līdztiesība un lielāka sieviešu dalība darba tirgū, arī nodrošinot vienlīdzīgas iespējas un karjeras izaugsmi un novēršot šķēršļus, kas kavē piekļuvi līderībai visos lēmumu pieņemšanas līmeņos. Būtu jānodrošina vienāds atalgojums par vienādu vai līdzvērtīgu darbu un atalgojuma pārredzamība. Būtu jāsekmē līdzsvars starp darbu, ģimenes un privāto dzīvi gan sievietēm, gan vīriešiem, it īpaši nodrošinot piekļuvi cenas ziņā pieņemamai un kvalitatīvai ilgtermiņa aprūpei un pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumiem. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka vecākiem un citām personām ar aprūpes pienākumiem ir iespēja izmantot piemērotu atvaļinājumu ģimenes apstākļu dēļ un elastīgu darba režīmu, kas tiem ļautu panākt līdzsvaru starp darbu, ģimenes un privāto dzīvi un sekmētu tādu minēto tiesību izmantošanu, kas būtu līdzsvarota sieviešu un vīriešu vidū.

7. pamatnostādne. Uzlabot darba tirgu darbību un sociālā dialoga efektivitāti

Lai gūtu labumu no dinamiska un ražīga darbaspēka un jauniem darba organizācijas un darījumdarbības modeļiem, dalībvalstīm būtu jāsadarbojas ar sociālajiem partneriem jautājumā par taisnīgiem, pārredzamiem un paredzamiem darba apstākļiem un par tiesību un pienākumu līdzsvarošanu. Tām būtu jāmazina un jānovērš darba tirgus segmentācija, jācīnās pret nedeklarētu darbu un fiktīvu pašnodarbinātību un jāveicina pāreja uz beztermiņa nodarbinātības formām. Nodarbinātības aizsardzības noteikumiem, darba tiesībām un iestādēm būtu jānodrošina gan piemērota vide, kas sekmē pieņemšanu darbā, gan tas, ka darba devējiem ir elastība, kas vajadzīga, lai ātri pielāgotos ekonomiskās situācijas izmaiņām, vienlaikus aizsargājot darba ņēmēju darba tiesības un nodrošinot sociālo aizsardzību, pienācīga līmeņa drošību un veselīgu, drošu un labi pielāgotu darba vidi visiem darbiniekiem. Sekmējot elastīgu darba režīmu (piemēram, tāldarba) izmantošanu, var panākt augstāku nodarbinātības līmeni un iekļaujošākus darba tirgus pēcpandēmijas apstākļos. Vienlaikus ir svarīgi nodrošināt, lai tiktu ievērotas darba ņēmēju tiesības attiecībā uz darba laiku, darba apstākļiem un darba un privātās dzīves līdzsvaru. Būtu jānovērš tādu darba tiesisko attiecību veidošanās, kurās rodas nedroši darba apstākļi, kā tas ir platformās nodarbinātu darbinieku gadījumā, it īpaši tad, ja viņiem ir zema kvalifikācija, un jāvērsas pret nestandarta līgumu ļaunprātīgu izmantošanu. Nepamatotas atļaušanas gadījumā vajadzētu būt nodrošinātām iespējām izmantot efektīvu un objektīvu strīdu izšķiršanas kārtību un tiesībām uz tiesisko aizsardzību, kas ietver arī adekvātu kompensāciju.

Ar politiku būtu jātiecas uzlabot un atbalstīt dalību darba tirgū, atbilstību starp piedāvājumu un pieprasījumu darba tirgū un pārejas darba tirgū, arī mazāk attīstītos reģionos. Dalībvalstīm būtu jāaktivizē tie, kuri var piedalīties darba tirgū, un jāsniedz tiem šādas iespējas, it īpaši neaizsargātām grupām, piemēram, mazkvalificētiem cilvēkiem, cilvēkiem ar migrantu izcelsmi, tai skaitā personām, kurām piešķirts pagaidu aizsardzības statuss, un atstumtiem romiem. Dalībvalstīm būtu jāstiprina aktīvas darba tirgus politikas darbības joma un rezultativitāte, paplašinot tās mērķus, mērķauditorijas sasniegšanas pasākumus un tvērumu un nodrošinot politikas labāku sasaisti ar sociālajiem pakalpojumiem, apmācību un ienākumu atbalstu bezdarbniekiem, kamēr tie meklē darbu un pamatojoties uz viņu tiesībām un pienākumiem. Dalībvalstīm būtu jāuzlabo valsts nodarbinātības dienestu spēja sniegt savlaicīgu un individuāli pielāgotu atbalstu darba meklētājiem, reaģēt uz pašreizējām un turpmākām darba tirgus vajadzībām un ieviest uz rezultātiem balstītu pārvaldību, ko atbalsta arī digitalizācija.

Dalībvalstīm būtu jānodrošina bezdarbniekiem tiesības uz adekvātiem saprātīga ilguma bezdarbnieka pabalstiem atbilstoši viņu iemaksām un valsts noteikumiem par tiesībām saņemt bezdarbnieka pabalstu. Bezdarbnieka pabalstiem nevajadzētu atņemt motivāciju ātri atgriezties darba tirgū, un tie būtu jāpapildina ar aktīvu darba tirgus politiku.

Izglītojamo un darba ņēmēju mobilitāte būtu pienācīgi jāatbalsta ar mērķi uzlabot šo personu prasmes un nodarbināmību un pilnībā izmantot Eiropas darba tirgus potenciālu, vienlaikus arī nodrošinot taisnīgus apstākļus visiem, kas veic pārrobežu darbības, un pastiprinot administratīvo sadarbību starp valstu pārvaldes iestādēm attiecībā uz mobilajiem darba ņēmējiem, kas saņem palīdzību no Eiropas Darba iestādes. Gadījumos, kad sabiedrības veselības apsvērumu dēļ tiek uz laiku slēgtas robežas, būtu jāatbalsta kritiskās profesijās nodarbināto, pārrobežu darba ņēmēju, sezonas darbinieku un darbā norīkotu darba ņēmēju mobilitāte.

Dalībvalstīm būtu arī jācenšas radīt piemērotus apstākļus jauniem darba veidiem, izmantojot savu darbvieta radīšanas potenciālu un vienlaikus nodrošinot to atbilstību esošajām sociālajām tiesībām. Tādējādi dalībvalstīm būtu jāsniedz padomi un norādījumi par tiesībām un pienākumiem, kas piemērojami attiecībā uz nestandarta līgumiem un jauniem darba veidiem, piemēram, darbam ar digitālo platformu starpniecību. Šajā sakarā būtiska nozīme varētu būt sociālajiem partneriem, tālab dalībvalstīm būtu jāsniedz tiem atbalsts attiecībā uz to cilvēku uzrunāšanu un pārstāvību, kuri strādā nestandarta darbu vai platformu darbu. Dalībvalstīm būtu arī jāsniedz atbalsts izpildes panākšanai, piemēram, sniedzot vadlīnijas vai rīkojot īpašas apmācības darba inspekcijām saistībā ar problēmām, kas izriet no tādiem jauniem darba organizēšanas veidiem kā algoritmiskā pārvaldība, datu uzraudzība un pastāvīgs vai daļēji pastāvīgs tāldarbs.

Pamatojoties uz valstīs pastāvošo praksi un lai panāktu auglīgāku sociālo dialogu un labākus sociālekonomiskos rezultātus, arī krīzes laikā, piemēram, saistībā ar karu Ukrainā, nodarbinātības, sociālās jomas un attiecīgā gadījumā ekonomikas reformu un politikas izstrādē un īstenošanā dalībvalstīm būtu jānodrošina savlaicīga un konstruktīva sociālo partneru iesaiste, arī atbalstot sociālo partneru spēju uzlabošanu. Dalībvalstīm būtu jāveicina sociālais dialogs un darba koplīguma slēgšanas sarunas. Sociālie partneri būtu jāmudina vest sarunas par kolektīviem līgumiem un slēgt šādus līgumus viņiem būtiskos jautājumos, pilnībā respektējot viņu autonomiju un tiesības uz kolektīvo rīcību.

Vajadzības gadījumā un pamatojoties uz valstīs pastāvošo praksi, dalībvalstīm būtu jāņem vērā attiecīgo pilsoniskās sabiedrības organizāciju pieredze nodarbinātības un sociālajos jautājumos.

8. pamatnostādne. Veicināt vienlīdzīgas iespējas visiem, sekmēt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību

Dalībvalstīm, ieviešot iedarbīgus pasākumus, kuri apkarotu visu veidu diskrimināciju un veicinātu vienlīdzīgas iespējas visiem un it īpaši darba tirgū nepietiekami pārstāvētām grupām, būtu jāsekmē visiem pieejami iekļaujoši darba tirgi, pienācīgu uzmanību pievēršot reģionālajai un teritoriālajai dimensijai. Tām būtu jānodrošina, lai pret visiem neatkarīgi no dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas būtu vienāda attieksme attiecībā uz nodarbinātību, sociālo aizsardzību, veselību un ilgtermiņa aprūpi, izglītību un piekļuvi precēm un pakalpojumiem.

Sekmējot sociālo iekļaušanu un augšupēju sociālo mobilitāti, stimulējot dalību darba tirgū, atbalstot sociālās investīcijas, apkarojot nabadzību un novēršot nevienlīdzību, kā arī veidojot savas nodokļu un pabalstu sistēmas un novērtējot politikas distributīvo ietekmi, dalībvalstīm būtu jāmodernizē sociālās aizsardzības sistēmas, lai nodrošinātu adekvātu, iedarbīgu, efektīvu un ilgtspējīgu sociālo aizsardzību visos mūža posmos. Vispārīgu pieeju papildināšana ar selektīvām pieejām uzlabos sociālās aizsardzības sistēmu efektivitāti. Sociālās aizsardzības sistēmu modernizācijas mērķim vajadzētu arī uzlabot to noturību pret daudzveidīgām problēmām.

Dalībvalstīm būtu jāizstrādā un jāintegrē trīs aktīvas iekļaušanas virzieni: pienācīgs ienākumu atbalsts, iekļaujoši darba tirgi un piekļuve kvalitatīviem atbalsta pakalpojumiem, kuri atbilst individuālām vajadzībām. Sociālās aizsardzības sistēmām būtu jānodrošina adekvāti minimālo ienākumu pabalsti ikvienam, kam trūkst pietiekamu līdzekļu, un, rosinot cilvēkus aktīvi piedalīties darba tirgū un sabiedrības dzīvē, jāveicina sociālā iekļaušana, arī mērķtiecīgi sniedzot sociālos pakalpojumus.

Cenas ziņā pieejamu, piekļūstamu un kvalitatīvu pakalpojumu — piemēram, pirmsskolas izglītības un aprūpes, ārpuskolas aprūpes, izglītības, apmācības, mājokļu un veselības un ilgtermiņa aprūpes, — pieejamība ir obligāts nosacījums vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš nabadzības un sociālās atstumtības apkarošanai, tai skaitā nodarbinātu personu nabadzības apkarošanai, kas saskan ar ES 2030. gada pamatmērķi nabadzības samazināšanas jomā. Ar visaptverošiem un integrētiem pasākumiem būtu it īpaši jāmazina bērnu nabadzība, it sevišķi pilnībā ieviešot Eiropas Garantiju bērniem.

Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ikvienam — arī bērniem — ir piekļuve būtiskajiem pakalpojumiem. Tiem, kam tas ir vajadzīgs vai kas ir neaizsargātā stāvoklī, dalībvalstīm būtu jāgarantē piekļuve adekvātai palīdzībai mājokļu vai sociālo mājokļu jomā. Tām būtu jānodrošina taisnīga pārkārtošanās uz tīru enerģiju un jārisina jautājums par enerģētisko nabadzību, kas enerģijas cenu kāpuma dēļ kļūst par aizvien nozīmīgāku nabadzības veidu un kas daļēji ir saistīta ar karu Ukrainā, attiecīgā gadījumā arī īstenojot mērķtiecīgus pagaidu ienākumu atbalsta pasākumus. Būtu jāīsteno arī iekļaujoša mājokļu renovācijas politika. Saistībā ar minētajiem pakalpojumiem būtu jāņem vērā personu ar invaliditāti īpašās vajadzības, tai skaitā piekļūstamība. Bezpajumtniecības jautājums būtu jārisina atsevišķi. Dalībvalstīm būtu jānodrošina savlaicīga piekļuve kvalitatīvai profilaktiskai un ārstnieciskai veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei par pieņemamu cenu, vienlaikus ilgtermiņā nodrošinot to ilgtspēju.

Saskaņā ar Pagaidu aizsardzības direktīvas¹ aktivizēšanu dalībvalstīm būtu jāpiedāvā pietiekams aizsardzības līmenis bēgļiem no Ukrainas, ieskaitot uzturēšanās tiesības, piekļuvi darba tirgum un integrāciju tajā, piekļuvi izglītībai, apmācībai un mājoklim, kā arī piekļuvi

¹ Padomes Direktīva 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas.

sociālā nodrošinājuma sistēmām, medicīniskajai aprūpei, sociālajai palīdzībai vai cita veida palīdzībai un iztikas līdzekļiem. Būtu jānodrošina, ka bērniem ir piekļuve bērnu izglītībai un aprūpei, kā arī būtiskajiem pakalpojumiem saskaņā ar Eiropas Garantiju bērniem. Attiecībā uz nepavadītiem bērniem un pusaudžiem dalībvalstīm būtu jāievieš tiesības uz likumisku aizbildnību.

Saistībā ar dzīves ilguma palielināšanos un demogrāfiskajām izmaiņām dalībvalstīm būtu jānodrošina pensiju sistēmu adekvātums un ilgtspēja darba ņēmējiem un pašnodarbinātajām personām, sniedzot sievietēm un vīriešiem vienlīdzīgas iespējas iegūt un uzkrāt pensiju tiesības, arī izmantojot papildu shēmas, lai nodrošinātu pienācīgus ienākumus vecumdienās. Pensiju reformas būtu jāatbalsta ar politiku, kuras mērķis ir mazināt sieviešu un vīriešu pensiju atšķirību, un ar pasākumiem, kas pagarina darba mūža ilgumu, piemēram, paaugstinot faktisko pensionēšanās vecumu, it īpaši atvieglojot vecāku cilvēku līdzdalību darba tirgū, un tās būtu jāīsteno aktīvu vecumdienu stratēģiju satvarā. Dalībvalstīm vajadzētu izveidot konstruktīvu dialogu ar sociālajiem partneriem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām un būtu pakāpeniski jāievieš reformas.